

**Posudek diplomové práce Jany Halamové s názvem
Zájmové vzdělávání**

V současné době jsme svědky situace, kdy se tematika zájmového vzdělávání dospělých po letech jakéhosi exilu a živoření na okraji zájmu vědy, politiky i veřejnosti opět nadechuje k dalšímu vzepětí a vstupuje – i díky evropským finančním tokům – do období své renesance. Výše naznačené procesy jsou však patrné spíše na úrovni praxe, zatímco věda tak trochu zaostává. Tento stav je proto charakteristickým chronickým nedostatkem relevantní a aktuální odborné literatury, kdy většina dostupných studií je zaměřena pouze na určitý výsek daného segmentu či na konkrétní problém. Autorka posuzované práce si však zvolila jinou cestu, podstatně složitější – pokusila se o komplexní zachycení celé reality zájmového vzdělávání. Jedná se složitý úkol, o kterém si vůbec netroufám říci, zda je vůbec splnitelný. Proto i tato práce zůstala kdesi na půli cesty a mnoho podstatného zůstalo nedopovězeno. Objevují se zde i všechny očekávané problémy: určitá povrchnost, výběrovost témat, deskriptivnost výkladu, nevyváženost. Přes vše uvedené si však myslím, že lze práci hodnotit jako celkově povedenou a v mnohém i přínosnou.

Za důležité považuji především zdůraznění širokého záběru zájmového vzdělávání, které obvykle bývá (i na odborné úrovni) redukováno pouze na činnosti úzké skupiny zájmových sdružení, jakými jsou např. včelaři, zahrádkáři apod. Cenným přínosem je i zamyšlení nad vhodnou cizojazyčnou terminologií. Je to právě nesmírná variabilita používaných termínů, která podstatným způsobem ztěžuje mezinárodní spolupráci v dané oblasti. Navíc pokud je mi známo, tak v našem kulturním prostoru se podobnou problematikou zabývá pouze prof. Čornaničová z bratislavské katedry. Zajímavé je (i přes svou stručnost) rovněž vzájemné srovnání pojmů osvěta – lidová výchova - mimoškolská výchova.

Posuzovaný text má rozsah 97 textových stran a je rozdělen do 4 samostatných kapitol, Úvodu a Závěru. Soupis bibliografických citací obsahuje 87 pramenů, z toho 9 cizojazyčných. Toto vysoce nadprůměrné číslo je do určité míry kompenzováno velkou různorodostí použitých zdrojů, kdy se vedle uznávaných autorit objevují i populárně naučné tituly či tiskové zprávy. Autorka ovšem v celém textu prokazuje svou schopnost korektně s těmito prameny pracovat a citlivě vybírat vhodné informace. Ze stylistického hlediska je práce vypracována pečlivě a zodpovědně a je prostá formálních pochybení.

V úvodních kapitolách se autorka věnuje základnímu vymezení celé oblasti, používané terminologii a jednotlivým aspektům zájmového vzdělávání (cíle, funkce, pracovníci, druhy apod.), přičemž určitá zjednodušení jsou vzhledem k rozsahu a zaměření práce místy pochopitelná a omluvitelná (pracovníci, funkce), místy ovšem rušivá (historie, druhy). Právě kapitola věnovaná historii a současnému stavu ZVD představuje asi největší slabinu celého textu, neboť i když se autorka dotýká nejdůležitějších aspektů, přesto však mnoho podstatného zůstalo nevyřčeno. Osobně bych např. přivítal detailnější analýzu financování zájmových aktivit či vliv programů

EU. Částečně problematická je i kapitola 3, která je opět spíše povrchní a fragmentální. Omezený prostor bohužel nestačil na dostatečné vymezení jednotlivých druhů ZVD a i přes dílčí zajímavé postřehy je celkový výsledek poněkud nekoherentní.

Naopak komplexní a poměrně podařené je zamyšlení nad pojetím a funkcí volného času. Zvláště pečlivě jsou uvedeny faktory ovlivňující prožívání volného času, i když jde samozřejmě o téma, které by si zasloužilo samostatnou studii. Vyzdvihl bych i velmi solidní výběr primárních pramenů. Přínosná je čtvrtá kapitola, věnovaná masovým médiím a možnostem jejich využití ve VD. Především pasáže věnované tištěným médiím přinášejí mnoho nového. Škoda jen, že tak podrobně, jak je popsána historie písemnictví, nebyl pojat i vývoj ZVD. O mnoho stručněji je pojata tematika elektronických médií, ovšem tato skutečnost je zcela v souladu s autorčinými záměry (viz str. 62) a jedná se o přístup, který je dle mého názoru zcela legitimní.

Z celého textu je zřejmé, že autorka se v dané problematice solidně orientuje a zřetelný je i osobní zájem. K této práci nemám z formálního ani odborného pohledu žádné další připomínky. Domnívám se, že ji lze považovat za poměrně zdařilou a vyhovující, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 6. září 2008

PhDr. Michal Šerák, Ph.D.